

Tjugo år i folkmusikens tjänst: ”Fantastiskt bra att det finns”

Både en institution och en ideell förening. Det är Folkmusikens hus i Rättvik som i år firar 20-årsjubileum. ”Det är viktigt för oss att hålla fast vid rötterna”, säger verksamhetsledaren Per Gudmundson.

ANNONS

Bild: Anders K Gustafsson

Konserter, stöd till musiker och arrangörer, samt en omfattande arkivverksamhet. Det är en del av vad Folkmusikens hus arbetar med. I år fyller huset tjugo år, även om det storslagna firandet kom på skam i coronatider.

Det var idéer som legat och grott i spelmansrörelsen i länet, att det vore bra om folkmusiken manifesterades publikt, att göra musiken synlig och ge den en röst. En egen röst, snarare än den schablonbild som ofta presenterades i turistbroschyrer och av besöksnäringen.

Folkmusikens hus är inhytt i gamla Kyrkskolan i Rättvik. Foto: Arkiv

Redan i slutet av 80-talet väcktes tanken på ett folkmusikens hus i Rättvik, frågan drevs av några eldsjälar i spelmanslaget. Tanken var då att det skulle ligga i Folkets park, men den idén övergavs.

Per Gudmundson, verksamhetsledare, var med redan på ett tidigt stadium.

– Jag och Jonas Holmén tillfrågades om vi ville vara med i en projektgrupp runt 1990. Vi arbetade fram ett förslag, som från början gick ut på att Karlsviksvillan skulle bli Folkmusikens hus. Vi fick stöd av kommunstyrelsen, men när det blev lågkonjunktur lades allt på is.

Ett par år senare bildades en förening för att arbeta med frågan. Inte långt därefter blev föreningen kontaktad av dåvarande landstinget som föreslog att göra en ansökan om pengar från EU och satsa högre – på ett länsomfattande centrum för folkmusiken. Medfinansiärer var bland andra Västerås stift, Landstinget och Länsstyrelsen. Rättviks kommun erbjöd lokaler i Kyrkskolan.

Projektet godkändes och år 2000 invigdes Folkmusikens hus. EU-projektet var satt på tre år, men förlängdes i en andra fas från och med 2001.

Från invigningen av Folkmusikens hus 2000. Foto: Leif-Uno Bäckvall/Arkiv

– Men vi ville komma bort från projekt och till slut blev det så. 2004 fick vi ett länsmusikuppdrag av Musik i Dalarna, med fokus på Folk- och världsmusik och då övergick vi till en fastare form. Vi har en organisation som sticker ut lite, vi är både en ideell förening samtidigt som vi har ett regionalt uppdrag. Det är viktigt för oss att hålla fast vid rötterna och agera utifrån en idégrund som vi delar med

spelmansrörelsen, samtidigt som vi kan erbjuda professionella resurser.
Folkmusikvärlden är annars ganska fattig på institutioner.

Farhågorna fanns att institutionaliseringen skulle leda till en stelhet och behovet var inte självklart för alla i rörelsen.

– En del tyckte ju att ”vi har ju alltid klarat oss”. Men idag har vi ett fint samarbete med både Dalarnas spelmansförbund och fria musiker. Alla som jobbar här kommer också från rörelsen och är införstådda med riskerna. Därför är det viktigt att det är en ideell förening. Vi kan inte peka med hela handen.

– Jag tycker att Folkmusiken har fått en större tydlighet och har blivit en part gentemot staten och regionen.

Per Gudmundson framhåller två exempel där Folkmusikens hus gjort konkret nytta, just i kraft av att man blivit en stabil part.

– När Bingsjöstämman riskerade att läggas ner kunde vi direkt ta tag i frågan. Samma sak med folkmusiklägret Ethno, som blev hemlöst när Rikskonserter lades ner. Vi erbjöds att ta över och hade vi inte funnits hade det kanske inte blivit kvar i Dalarna, många var sugna på att ta över.

En annan viktig uppgift är att se till att arkivmaterial – inspelade låtar från förra seklet och framåt – bevaras och görs tillgängligt.

– Våra tre ledord är ”berätta, bevara, berika”.

Coronapandemin skapade oro och vilshenhet, med kortsiktiga beslut och restriktioner som drabbade kulturlivet hårt. I våras fick exempelvis Lerdalsstämman ställas in med ett par dagars varsel.

Men den har också gjort att Folkmusikens hus fått utveckla sin verksamhet. Framöver vill man satsa på att utveckla stöd till frilansmusiker.

Per Gudmundson tycker att det är viktigt att inte stagnera – vilket de täta banden till spelmansrörelsen motverkar.

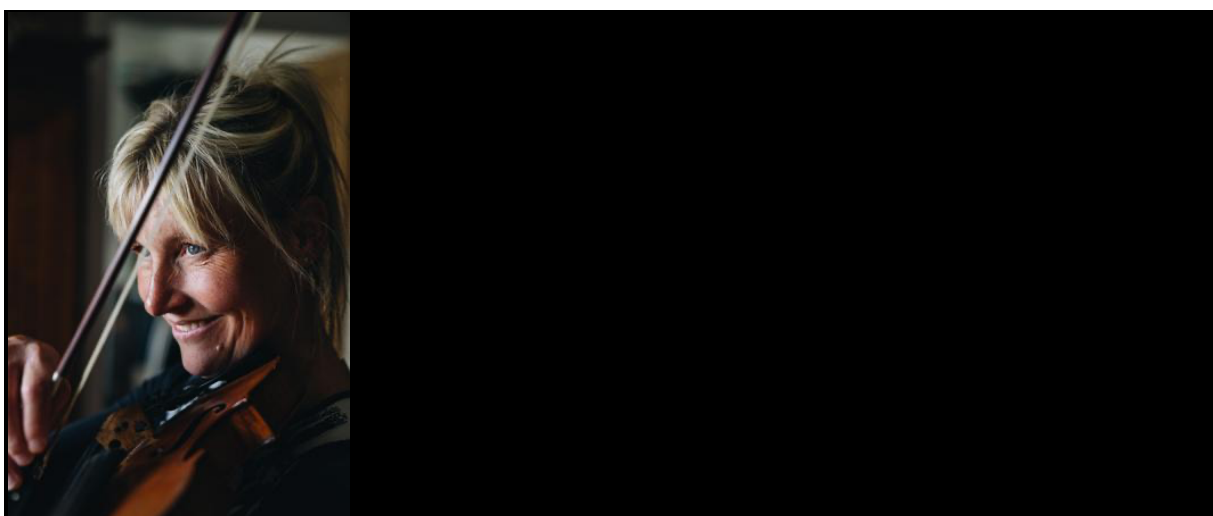
Bild: Anders K Gustafsson

– Vi skulle kunna erbjuda residens till musiker och dansare, för att de ska kunna utvecklas. Dessa skulle då samtidigt kunna fungera som resurs för det lokala musiklivet, med workshops och konserter. Det kunde vara ett bra sätt att stödja musiken i dessa dagar.

Ett annan utvecklingsområde är den databas med musik som Folkmusikens hus ansvarar för. Den innehåller idag 80 000 poster, varav 30 000 är tillgängliga för allmänheten.

Arkivet är gratis att använda och särskilt nu under coronapandemin har Per Gudmundson sett en ökning av antalet registrerade användare.

– Många sitter hemma och lär sig nya låtar. Det är inte bara noter och partitur som är källor för att förstå musiken, inspelade källor är väldigt viktiga.

Eva Jansson menar att Folkmusikens hus spelar en viktig roll. Foto: Privat

Eva Jansson är ordförande i Dalarnas spelmansförbund och hon menar att Folkmusikens hus betyder väldigt mycket.

– Det ger hela folkmusikvärlden möjligheter att skapa kontakter, hjälper till att arrangera saker och bistår med marknadsföring. De sitter på väldigt många kanaler. De är en stödfunktion för ideella föreningar som delar intresset för folkkultur. Det är fantastiskt bra att det finns, säger hon.

Vad har ni för samarbete?

Vi arrangerar spelmansstämmor både på våren och hösten. Då samproducerar vi det. Sedan får vi stöd för vår ungdomsverksamhet, samordnar kurser i hela dalarna. Och Bingsjö förstås.

Fakta: Folkmusikens hus

Antalet anställda: 9 personer på 7 årsarbeten.

Delar lokaler med kommunala musikskolan i gamla Kyrkskolan i Rättvik

Invigdes år 2000

Har sedan 2004 ett länsmusikuppdrag på folk- och världsmusikområdet, det första i sitt slag i Sverige. Samarbetar även med Studieförbundet Bilda.

Drivs idag med bidrag från Landsting och kommuner (alla dalakommuner är dock inte med). Denna offentliga finansiering står för cirka hälften av intäkterna. Resten utgörs av egenintäkter och tidsbegränsade statliga projektbidrag.

ANNONS

Anders K Gustafsson

023-93543anders.gustafsson@mittmedia.se